

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів у студентському театрі.

Література:

1. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
2. Про затвердження Державної програми «Вчитель» // Інформ. зб. МОН України. – 2002. – № 10.
3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Указ Президента України № 344/2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>.
4. Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра : лист, Перелік, № 1/9–736, 06.12.2007 / Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.nau.ua>.
5. Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення фахівців з вищою освітою : Наказ Міністерства освіти України № 285 від 31.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uazakon.com>.

Наумкіна О. В.*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

У статті розглядаються особливості розвитку мовленевих компетенцій студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації спеціальності «Обслуговування комп'ютерних систем і мереж» у професійній сфері спілкування під час вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

У зв'язку з розширенням міжнародних зв'язків України, інтернаціоналізацією всіх сфер діяльності, англійська мова стає реально затребуваною у практичному та інтелектуальному житті фахівця. У цих умовах володіння іноземною мовою набуває статусу одного з найважливіших показників професійної підготовки студентів. Система вищої освіти в цей час приділяє велику увагу оновленню організації процесу навчання студентів із позиції вимог, пропонованих сучасним ринком праці. Вивчення англійської мови є особливо значущим для студентів технічного профілю, оскільки збільшується використання іноземної техніки і комп'ютерних програмних продуктів.

Процес трансформації потреб українського суспільства вносить свої корективи в підготовку майбутніх молодших спеціалістів у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації. На ринку праці існує попит на висококваліфіковані кадри, до яких висуваються особливі вимоги щодо їхнього професіоналізму включно з рівнем володіння іноземною мовою. Процес підго-

* © Наумкіна О. В.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

товки майбутніх спеціалістів потребує постійного оновлення знань, ефективного інформаційного, дидактичного та методичного забезпечення навчальних занять сучасною фаховою, технічною літературою, використання інноваційних технологій для кращого засвоєння студентами матеріалу. Вивчення англійської мови за професійним спрямуванням допоможе майбутнім спеціалістам успішно спілкуватися іноземною мовою у професійно значущих ситуаціях та забезпечить їх конкурентоспроможність, що має полегшити процес професійної реалізації в сучасних умовах [1].

У статті наведені прийоми, які стануть у нагоді викладачам іноземної мови вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації при викладанні дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням», що йдуть в контексті з численними програмами, методичними рекомендаціями тощо. Наприклад, у пояснювальних записках до Навчальних програм «Іноземна мова за професійним спрямуванням» політехнічних вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації головна мета визначається як формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах [5].

Актуальність нашої роботи пояснюється тим, що наукові дослідження з методики викладання іноземних мов представлені у великому обсязі, але викладачі іноземної мови в технічних навчальних закладах стикаються з необхідністю їх адаптації відповідно до потреб та можливостей своєї цільової аудиторії.

Психологічні аспекти проблеми формування мовленнєвої компетенції відображені в працях науковців Л. Виготського, М. Жинкіна, І. Синиці, Л. Щерби. Педагогічні й методичні питання її формування розробляли дослідники В. Бадер, О. Біляєв, Ю. Караулов, Л. Мацько, Т. Ладигинська, Н. Пашківська, М. Пентилюк, Г. Шелехова, В. Мельничайко. Концепції вивчення мови у процесі мовленнєвої діяльності відображені в працях учених І. Бодуена де Куртене, Ф. Буслаєва, Т. Панько, Г. Пассова, О. Потебні, Л. Щерби [3; 4].

Під мовленнєвою компетенцією ми розуміємо вміння адекватно, доречно, практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, міркування, припущення тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні засоби (невербальну знакову систему) та інтонаційні засоби виразності мовлення.

Ми погоджуємося з думкою дослідниці І. Зимньої, що мовленнєва діяльність – це активний, цілеспрямований, опосередкований мовою та зумовлений ситуацією спілкування процес прийому і видачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою [2].

Отже, метою нашої статті є висвітлення особливостей мовленнєвої компетенції для дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» на спеціальності «Обслуговування

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

комп'ютерних систем і мереж» у Херсонському політехнічному коледжі Одеського національного політехнічного університету.

Відомо, що іноземна мова за професійним спрямуванням відноситься до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки та спрямована на розвиток мовленнєвих навичок студентів, тобто особлива увага приділяється аудіюванню, говорінню, читанню та письму фахової лексики [5].

Студенти, вивчаючи дисципліну, повинні знати професійні терміни та поняття, основні граматичні конструкції та мовленнєві зразки ведення бесіди, уміти читати оригінальний текст зі спеціальності з повним розумінням змісту, обговорювати пов'язані зі спеціалізацією комунікативні ситуації, досягаючи порозуміння із співрозмовником, аналізувати англомовні джерела інформації для отримання даних, необхідних для виконання професійних завдань, а також знаходити нову текстову, графічну, аудіо- та відеоінформацію, користуючись пошуковими методами.

Навички читання розвиваються за допомогою завдань, які будуються на основі текстів за спеціалізацією. Англомовні автентичні тексти є цінним інформаційним та пізнавальним матеріалом, який доповнює отримані студентами під час вивчення спеціальних дисциплін знання. Тексти за фахом поповнюють словниковий запас студентів та є прикладом вживання термінологічної лексики сучасних комп'ютерних технологій, що допомагає конкретизувати значення слів та уточнити випадки її вживання.

Щоб навчити студентів вибирати і використовувати адекватні мовні форми й засоби залежно від мети і ситуації спілкування, необхідно використовувати систему комунікативних, умовно-комунікативних та некомунікативних вправ. Некомунікативні вправи спрямовані на ознайомлення студентів з лексикою, пов'язаною з їхньою професійною діяльністю. До таких вправ можна віднести завдання на підбір відповідного визначення або пояснення терміна чи поняття.

Наведемо приклад вправ під час роботи з текстом «The desktop»:

I. Choose the best verb:

- To turn on the computer, _____ the "the Start" button.
a. touch b. press c. switch
- I have to _____ a computer screen for eight hours a day.
a. see b. look at c. watch
- The mouse moves on a _____
a. mouse mat b. mouse carpet c. mouse table
- TV and computer screens are usually measured in _____
a. feet b. miles c. inches

II. Find the words in the text that means:

- comes into view so you can see it (paragraph 1)
- _____

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

- 2. _____ the picture or colour on your screen (1)
- 3. _____ clicking the mouse two times quickly (2)
- 4. _____ most important (3)
- 5. _____ make something the way you want it (4)

Також до числа некомунікативних відносяться вправи на складання або продовження фраз за зразком, однак, вони спрямовані на автоматизацію дій студентів із лексичними одиницями, тобто сприяють розвитку комунікативно-мовленнєвої компетенції.

Найбільш ефективними вправами є умовно-комунікативні та комунікативні вправи. До них відносяться завдання на визначення правильного і неправильного висловлювання (true or false statements), а також вправи на заповнення пропусків активними словами з текстів (filling in the gaps), узагальнення інформації (generalization of information) і висловлення власного ставлення до проблеми (expression of our own attitude to the problem).

Прикладом можуть бути вправи, які студенти виконують під час роботи з текстами «Internet» та «Networks»

I. *Read the article. Decide if the sentences are true (T) or false (F).*

- 1. The Internet was started in the USA. T/F
- 2. The Internet and the WWW are different. T/F
- 3. Berners-Lee invented the Internet. T/F
- 4. There are 40 million Internet users today. T/F

II. *Insert the missing words.*

Intranet, satellite, local, server, log onto, terminals, network card, WAN

LAN is pronounced "lan", and stands for _____ Area Network. In a typical LAN, there is a central network _____ which supports a number of _____. Users have to _____ the network server. Pages of information that can be viewed within a LAN are called an _____. A number of LANs connected to each other via _____ or other form of _____ communication are called a _____. To be used as network terminals, each computer needs to have a _____ installed.

Комунікативні вправи розвивають як діалогічне (полілогічне), так і монологічне мовлення студентів. Вони спрямовані на розвиток у студентів вміння практично користуватися реальною, живою мовою і покликані навчати не маніпулюванню мовними засобами, а усвідомленому співвідношенню цих структур з їх комунікативними функціями.

Пропонуємо приклад вправ під час вивчення теми «The computer»:

I. *Work in pairs. Look at the chart and compare the two computers. Use fast, slow, cheap, expensive, big, small.*

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

	Hi-Tech	Series X Wi-Fi
type	PC	Notebook
CPU	933 MHz	1,5 GHz
RAM	256 MB	512 MB
Monitor/screen	17 inch	15 inch
Hard disk	20 GB	40 GB
Price	2000 USD	2,999 USD

II. *In groups decide which input device is best for:*

1. controlling fast-moving objects in a game
2. reading the price of things in a shop
3. making copies of a page of text and graphics
4. storing sounds on a computer
5. controlling a computer using speech
6. typing text into a computer

III. *Tell your groupmates about advantages of writing with the pen and paper. Use the following ideas to help you. Add any other ideas you may have.*

- Pen and paper – cheap
- You can write anywhere (don't need electricity)
- Don't need to learn to type
- Handwritten letters – friendlier and more personal

На нашу думку, важливим видом мовленнєвої діяльності, що сприяє комунікаціям, є аудіювання текстів за фахом. Такі тексти повинні мати комунікативну цінність, тобто відповідати умовам реального спілкування, рівню мовної підготовки студентів; професійно-орієнтовану значимість.

Викладачі іноземної мови за професійним спрямуванням Херсонського політехнічного коледжу широко використовують аудіо- та відеозаписи, що створює сприятливий психологічний клімат під час практичних занять з іноземної мови. Студенти перебувають в атмосфері емпатії, симпатії, емоційної співдружності. Виконання передтекстових, післятекстових завдань сприяє не тільки поліпшенню психологічного комфорту, а й високій мотивації та стійкому інтересу до вивчення іноземної мови.

Велике значення для формування практичних навичок іноземного мовлення має граматика, яка є необхідною складовою частиною практичної мети оволодіння іноземними мовами. Суттєве значення має питання відбору граматичного матеріалу, достатнього для реалізації комунікативних цілей навчання в межах, передбачених програмою. Саме тому викладання граматики повинно отримати комунікативне спрямування, оскільки основним завданням оволодіння іноземною мовою є здатність спілкуватися нею. Тобто, вивчаючи як рідну, так і іноземну мову, засвоєння правил слід поєднувати з комунікацією.

У Херсонському політехнічному коледжі вивчається спеціально відібраний граматичний мінімум, який складається з активного та пасивного компонентів. До пасивного мінімуму входять граматичні структури, які необхідні студенту для

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

сприймання і розуміння мовлення. Задля висловлювання своїх думок студент має оволодіти тими граматичними структурами, які входять до активного граматичного мінімуму. Під час практичних занять студенти тренеруються у висловлюванні своїх думок, редагуванні власного тексту та виправленні помилок, використовуючи найбільш популярні вправи, такі як написання коротких повідомлень, описів, складання інструкцій для роботи з комп'ютером, використовуючи професійну лексику.

Таким чином, узагальнюючи все вищевикладене, зазначимо, що для вдосконалення мовленнєвої компетентності майбутнього фахівця та успішного засвоєння дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» важливою умовою є правильно підібраний матеріал за фахом. Його використання дозволяє викликати й підтримувати у студентів інтерес та мотивацію до спілкування й вивчення іноземної мови в цілому. Під час навчальних практичних занять студенти у вищих навчальних закладах I–II рівня акредитації ознайомлюються з професійними термінами та поняттями, скороченнями, інтернаціональними словами, що використовуються в галузі інформаційних технологій. Виконуючи вправи за такими видами навчальної діяльності як аудіювання, читання, говоріння, майбутні фахівці розвивають свої вміння та навички з'ясовувати й передавати необхідну інформацію, висловлювати власні думки та спілкуватися в межах професійної компетенції.

Література:

1. Алексеева Л. методика обучения профессионально ориентированному иностранному языку. Курс лекций: Методическое пособие: / Л. Алексеева. Спб. : Филологический факультет СПбГУ, 2007.– 137 с.
2. Зимняя И. Психология обучения иностранным языкам в школе / И. Зимняя. – М. : Просвещение, 1991. – 522 с.
3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Під. ред.С. Ю. Ніколаєвої та ін. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
4. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : Підручник / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
5. Навчальна програма дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» спеціальності 5.05010201 «Обслуговування комп'ютерних систем і мереж» напряму підготовки 6.050103 «Програмна інженерія» / Уклад. О. П. Сіліщенко, О. В. Наумкіна, Ю. П. Аносова – Херсон : ХПТК ОНПУ, 2011. – 13 с.